

АНАЛІЗ АКТУАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ ТА ШЛЯХІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ренко І. П., Домніч Т. В.

Актуальність проблеми. В умовах повномасштабної агресії російської федерації проти України соціальні проблеми значно розширилися та набули нового значення. Мовні дебати, фейкові новини, шахрайство у різних проявах, залежність від соціальних мереж, безробіття, зловживання наркотиками тощо – це лише деякі поширені приклади соціальних проблем.

Сьогодні це вже не особисті питання. Вони широко визнані та визнаються як такі, що мають негативний вплив на окремих людей, громаду чи суспільство. Отже, набули статус соціальної проблеми.

Рівень їх вирішення – державний уряд, громади, освіта та кожний небайдужий громадянин.

Вирішувати соціальні проблеми слід негайно, зараз, не відкладаючи на післявоєнний час. Цей процес є багатограним та передбачає партнерство освіти, уряду, законодавства, громадського суспільства, молодіжного руху та усіх зацікавлених сторін. Слід створити справедливе та людиноцентричне суспільство для усіх і кожного.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Соціальні проблеми молоді досліджували як вітчизняні так і закордонні науковці: М. Алле, Р. Еренберг, М. Портер, Р. Сміт, М. Головатий. І. Шевель, М. Кельман, Р. Кельман. Соціально-правова компетентності молоді розкрита у працях Н. Євпалової, С. Кожевнікова, Л. Мостовщикова, Н. Щербакова.

Теоретичні основи розвитку ринку праці та зайнятості в Україні розглядалися в працях В. Близнюк, Д. Богині, В. Будкіна, Т. Коропчук, Т. Мірошниченко та інших.

Мета дослідження – проаналізувати актуальні соціальні проблеми молоді в Україні та розкрити окремі шляхи їх вирішення під час освітнього процесу закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Зосередимо увагу на актуальних, на наш погляд, соціальних проблемах, що найбільш вразили молодь України у воєнних час.

Україна активно входить в нову історичну фазу розвитку набуваючи статус інформатизованого суспільства. В наш час активно здійснюється впровадження інформаційних технологій і в освітній процес, надають можливість не зупиняти процес надання освітніх послуг навіть у воєнний час. Використання інформаційних технологій під час освітнього процесу дозволяє зробити його мобільним, диференційованим, індивідуальним. підвищують ефективність самостійної роботи, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання.

Для молодих людей, які все більше пов'язані з соціальними медіа та цифровими технологіями, актуальною проблемою є страх втратити

безпосередньо самі пристрої або інформацію в них. Ця проблема стала значно глибшою через запровадження онлайн навчання для областей України, де тривають активні бойові дії або є постійна небезпека ракетних обстрілів. Fear of Missing Out (FOMO) це відносно нова психологічна конструкція при використанні цифрових серверів, що провокує тривогу, неспокій, відчуття втрати або необізнаності.

З одного боку спілкування в онлайн просторі, проінформованість через соціальні мережі та месенджери значно спрощують та прискорюють взаємодію молодих людей між собою, дають можливість залишатися на зв'язку зі своїми друзями та однолітками, бачити, що вони роблять і чим діляться в режимі реального часу. З іншого – сповіщення на смартфонах, комп'ютерах, у соціальних мережах примушують користувача все більше і більше занурюватися у «той світ», його проблеми, шукати постійно нову інформацію і все менше жити реальним власним життям. Це може призвести до надзвичайного почуття неадекватності, тривоги та стресу, оскільки молоді люди порівнюють себе з іншими та хвилюються, що вони втрачають важливий досвід.

Це однією актуальною і небезпечною соціальною проблемою, пов'язаною з розвитком соціальних медіа та онлайн-платформ в Інтернеті є залякування, вербування, заклик до вчинення диверсій та протиправних дій з боку молодих людей. Зростання випадків переслідувань і кіберзлочинності в Інтернеті серйозно вплинули на психічне здоров'я та благополуччя, свободу громадян нашої держави.

Нова соціальна мережа, яка спричиняє миттєву залежність – це TikTok.

Його вибухового зростання за останні роки охопило понад 1 мільярд активних користувачів щомісяця по всьому світу. Цей медійний застосунок використовують для створення та поширення відеофайлів та онлайн-трансляцій. Вони короткі та динамічні, що розслабляє мозок, а тривале «сидіння» призводить до зменшення тривалості уваги, зменшення обсягу пам'яті. Користувачів годинами гортають цю програму та нехтують важливими аспектами власного життя, серед них навчання, особисті стосунки, соціальні обов'язки та догляд за собою. Крім того, це негативно впливає на психічне здоров'я, включаючи підвищену тривожність і депресію.

Серйозна проблема – це питання приватності, занепокоєння щодо використання і збору даних платформи третіми особами. А саме: адреси електронної пошти, історії пошуків та переглядів, вміст завантажуваних фото і відео, номери телефонів, вік користувачів.

Також на TikTok дуже багато сексизму, шовінізму, ксенофобії, дискримінації, диверсійних матеріалів. Усі людські пороки розквітають саме тут ніби у «гумористичному» форматі.

Але є ще одна соціальна проблема – тиск однолітків, булінг, цькування серед молоді. Це вплив, який однолітки можуть мати на думки, почуття та поведінку іншої людини за кумедний відеоролик, невдалий профіль, особисту історію у TikTok тощо.

Тиск з боку однолітків, підсилений складною життєвою ситуацією у воєнних умовах, може мати негативні наслідки та призвести до ризикованої або нездорової поведінки, наприклад до вживання наркотиків і алкоголю, паління чи інших небезпечних видів діяльності.

Повномасштабний напад росії має глибокі негативні наслідки, які поширюються далеко за українські кордони. Війна суттєво вплинула на ринок праці в Україні. Багато підприємств, установ, закладів освіти було зруйновано чи припинило працювати. Небачена з періоду Другої світової війни хвиля міграції охопила Україну. Багато молоді виїхало в безпечні регіони України або навіть за кордон держави, що спричинило глибоку проблему – соціальну ізоляцію молодих громадян України.

Втрата, значне руйнування власної оселі, вимушеність перебувати у тимчасовому або «чужому» помешканні, фінансова неспроможність купити нове житло або відремонтувати пошкоджене. Проблема стає все складнішою, оскільки економічні, соціальні та демографічні зміни сприяють поширенню «бездомності» у новому розумінні.

З одного боку маємо дефіцит висококваліфікованих кадрів, а з іншого – через окупацію території держави, постійні обстріли, військові дії, відсутність або обмеженість електропостачання молодим людям все важче знайти стабільну роботу.

Все це формує почуття соціальної ізоляції, фінансову неспроможність та низьку самооцінку молодих людей.

Вищезгадані соціальні проблеми призвели до погіршення психічного здоров'я молодого покоління в Україні. Ця актуальна соціальна проблема викликає дедалі більше занепокоєння в науковців, психологів, освітян.

Життя українців в умовах війни зумовило підняття питання психічного здоров'я нації на перший план, підкресливши потребу в більшій обізнаності та підтримці людей, які борються з тривогою, депресією та іншими психічними розладами. А молоді люди мають високий ризик під час порушення психічного здоров'я зловживання психоактивними речовинами.

З метою реалізації Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» створеної за ініціативи Олени Зеленської викладачі, працівники соціально-психологічної служби нашої академії спрямовують роботу на збереження психологічного здоров'я учасників освітнього процесу.

Для викладачів та здобувачів освіти членами соціально-психологічної служби академії спільно з представниками благодійних та громадських організацій щорічно проводять низку заходів емоційно-психологічного розвантаження та подолання стресу, емоційної нестабільності, відчуття тривоги, умов невизначеності на такі теми: «Як підвищити свою стресостійкість під час війни», «Як знизити тривожність та зберігати спокій», «Емоційна стабільність», «Синдром відкладеного життя під час війни» тощо.

Практичними психологами академії проведено тренінги, просвітницькі онлайн-events для учасників освітнього процесу та педагогічних працівників закладів дошкільної та загальної середньої освіти на такі теми:

«Стресостійкість під час надзвичайних ситуацій», «Ментальне здоров'я: як подбати про себе», «Профілактика емоційного вигорання», «Прокрастинація та ергофобія: шляхи вирішення», «Мобінг, босінг, газлайтинг» та інші.

У рамках виконання заходів даної програми в академії облаштовано дитячу кімнату, кімнату відпочинку, ігровий та освітній простори та «Релакс-простір «Ти як?»».

Висновки. Ми зупинилися лише на обмеженій кількості із численних глобальних соціальних проблем молоді, ускладнені військовою агресією росії проти нашої держави. Але вони потребують негайної уваги та дій освітянської спільноти. Соціуму слід визнати їх існування та робити конкретні кроки для пошуку рішень цих викликів та позитивних змін.

Колективам закладів освіти необхідно спрямувати освітній процес на формування у молоді культурних норм, національної свідомості, соціальних цінностей та неупереджених переконань. Саме це дасть можливість подолати у молодіжному середовищі існуючі соціальні проблеми та запобігти утворенню нових. Від цього залежить майбутнє нашої країни.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Романюк В. Ю.

Актуальність проблеми. У сучасній освітній ситуації потрібні кваліфіковані педагогічні кадри, здатні вирішувати нестандартні професійні завдання засобами своєї діяльності. Однією з основних форм педагогічної професії виступає комунікація, чи спілкування педагога з вихованцями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя є одним із найважливіших завдань підготовки майбутніх спеціалістів педагогічного профілю. В умовах модернізації освіти, сучасної науки вона набуває особливої актуальності. Це пов'язано з тим, що сучасний випускник закладу вищої освіти не може результативно працювати, маючи низький рівень комунікативної компетентності. Вона передбачає розвиток комунікативних особистісних якостей, що включають готовність до співпраці, ініціативність, відповідальність за участь у спільній справі, культуру спілкування, громадянську позицію, що визначає комунікативну спрямованість майбутнього професіонала. На це вказують вітчизняні та зарубіжні вчені, які вивчають ключові компетентності майбутнього вчителя в рамках компетентного підходу у вищій школі. Зокрема, комунікативну компетентність досліджували С. Абрамович, Л. Варзацька, М. Вашуленко, С. Дорошенко та ін. виділяють як одну з ключових компетентностей майбутнього спеціаліста [2]. Якщо говорити про професію педагога, то саме комунікативна компетентність є основою професіоналізму вчителя, тому що